

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

3 Ιουλίου 2023

Άρθρο της Υπουργού Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας
Δρος Αθηνάς Μιχαηλίδου στο Περιοδικό «Economy Today» (02 Ιουλίου 2023)

Η Χρηματοοικονομική Παιδεία μέσα από το εκπαιδευτικό μας σύστημα

Στο πλαίσιο της μετάβασης του σχολείου στη νέα, σύγχρονη εποχή, οι δεξιότητες ζωής αποτελούν βασική επιδίωξη του Προγράμματος Διακυβέρνησης για την Παιδεία. Η γνώση και η δεξιότητα της διαχείρισης των προσωπικών οικονομικών αλλά και η ψηφιακή χρηματοοικονομική ενσωμάτωση είναι πλέον επιβεβλημένες για την ευημερία κάθε ανθρώπου.

Έρευνα που έχει γίνει στην Κύπρο σε νέους (ηλικίας 18-24) έχει δείξει ότι ο πληθυσμός της Κύπρου σε μεγάλο ποσοστό είναι χρηματοοικονομικά αναλφάβητος, με μόνο το 36,9% να έχει επαρκείς χρηματοοικονομικές γνώσεις. Υπάρχει δυσκολία στην κατανόηση βασικών χρηματοοικονομικών εννοιών, όπως: επιτόκιο, ανατοκισμός, πληθωρισμός, διαχείριση επενδυτικού κινδύνου. Και αυτό βέβαια δεν προκαλεί εντύπωση αν αναλογιστούμε τις οικονομικές κρίσεις που έχει βιώσει η χώρα μας στο πρόσφατο παρελθόν. Στην πρόκληση όσο και στη διαχείριση των οικονομικών κρίσεων, εκτός από τους υπόλοιπους παράγοντες, καθοριστικό ρόλο είχε και ο χρηματοοικονομικός αναλφαβητισμός των πολιτών.

Τα οφέλη από την ανάπτυξη μίας χρηματοοικονομικής παιδείας και κουλτούρας για το σύνολο της κοινωνίας και την ευημερία του τόπου μας είναι πολλά. Σε ατομικό επίπεδο έρευνες του ΟΟΣΑ, καθώς και άλλες επιστημονικές μελέτες, δείχνουν ότι η κατάλληλη χρηματοοικονομική μόρφωση επιτρέπει στα άτομα να διαχειρίζονται επαρκώς τα καθημερινά χρηματοοικονομικά ζητήματα, τους προσφέρει διπλάσιες πιθανότητες απασχόλησης και σχεδόν τρεις φορές περισσότερες πιθανότητες υψηλότερων μισθών από τον μέσο μισθό που λαμβάνουν τα άτομα με χαμηλές χρηματοοικονομικές γνώσεις και δεξιότητες. Αν αναλογιστούμε ότι οι σοβαρές επιπτώσεις από λανθασμένες χρηματοοικονομικές αποφάσεις επιβαρύνουν όχι μόνο το ίδιο το

άτομο αλλά ολόκληρη την οικογένειά του, μπορούμε να αντιληφθούμε τον αντίκτυπο στην κοινωνία ως σύνολο. Πέρα όμως από το ατομικό επίπεδο, ένας χρηματοοικονομικά «μορφωμένος» πληθυσμός ενισχύει τις ορθές οικονομικές αποφάσεις του κράτους και συμβάλει στη δημιουργία μακροπρόθεσμης χρηματοοικονομικής ευημερίας για το σύνολο της οικονομίας.

Η κουλτούρα που συνδέεται άμεσα με τη χρηματοοικονομική διαχείριση δεν είναι ένας εύκαμπτος παράγοντας· η αλλαγή κουλτούρας απαιτεί μια αλλαγή στον τρόπο σκέψης, κάτι που μπορεί να επιτευχθεί σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα. Η αλλαγή κουλτούρας και η διαμόρφωση μίας χρηματοοικονομικής ορθολογιστικής συμπεριφοράς είναι ο στόχος αλλά ο δρόμος μέχρι να φτάσουμε στον στόχο απαιτεί εκπαίδευση. Το εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας έχει πρωταγωνιστικό ρόλο σε αυτό το κομμάτι, καθώς δεν διαμορφώνει μόνο τη συμπεριφορά των μελλοντικών πολιτών αλλά, σύμφωνα και με πρόσφατη μελέτη, υπάρχει διάχυση γνώσης από την αίθουσα διδασκαλίας προς τους γονείς και το άμεσο περιβάλλον των μαθητών/τριών. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την ταυτόχρονη μείωση του ελλείματος χρηματοοικονομικού αναλφαβητισμού και σε μεγαλύτερες ηλικίες.

Οι ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις που διαρκώς μετασχηματίζουν ψηφιακά τον χρηματοπιστωτικό τομέα, έχουν εξελίξει αυτή την ανάγκη σε ψηφιακό χρηματοοικονομικό αναλφαβητισμό για την επίτευξη ψηφιακής χρηματοοικονομικής ενσωμάτωσης. Η απόκτηση γνώσεων σε αυτό το θέμα κρίνεται επιτακτική, καθώς οι ψηφιακές απάτες και οι κλοπές προσωπικών ψηφιακών δεδομένων λαμβάνουν διαστάσεις πανδημίας.

Το Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας αφουγκραζόμενο αυτή την ανάγκη της Πολιτείας βρίσκεται σε μια συνεχή αναδιαμόρφωση του Αναλυτικού Προγράμματος όλων των βαθμίδων ώστε να παρέχει στους αυριανούς πολίτες όλες τις απαραίτητες δεξιότητες που θα συμβάλουν στην ευημερία τους. Το Υπουργείο ως μέλος της Ad-Hoc Επιτροπής για την προώθηση του Χρηματοοικονομικού Αναλφαβητισμού και της Χρηματοοικονομικής Παιδείας έχει συμβάλει, μαζί με τα άλλα μέλη της (Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου, Υπουργείο Οικονομικών και Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς), στη διαμόρφωση μίας εθνικής στρατηγικής προς τον σκοπό αυτό.

Στα σχολεία μας σήμερα από τη Δημοτική Εκπαίδευση συμπεριλαμβάνονται δραστηριότητες που αποσκοπούν στην ανάπτυξη χρηματοοικονομικής σκέψης είτε με γνώσεις ενσωματωμένες στο Αναλυτικό Πρόγραμμα είτε με αυτόνομες δράσεις. Τα προγράμματα «Ξοδεύοντας Έξυπνα» και «Οικονομικά για την Ευτυχία» αποσκοπούν μέσα από το παιχνίδι στην κατανόηση του τρόπου λειτουργίας της οικονομίας και του ρόλου που έχουν τα χρήματα στη ζωή μας. Επιπλέον, το πρόγραμμα «Mind Reset» που εφαρμόζεται στα Δημοτικά και στα

Γυμνάσια αποσκοπεί στην ανάπτυξη επιχειρηματικής σκέψης παράλληλα με την οικολογική ανάπτυξη. Στα Λύκεια εφαρμόζεται το πρόγραμμα «Μαθητική Επιχείρηση» που και πάλι έχει ως σκοπό την ανάπτυξη επιχειρηματικής σκέψης και κουλτούρας.

Φέτος, για δεύτερη συνεχή χρονιά, το Υπουργείο αγκάλιασε τον διεθνή θεσμό «Global Money Week». Ένα θεσμό στο πλαίσιο του οποίου κάθε χρόνο, για μία εβδομάδα τον μήνα Μάρτιο, γίνονται συντονισμένες δράσεις επιμόρφωσης των πολιτών για θέματα χρηματοοικονομικής παιδείας. Το Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας σε συνεργασία με άλλους φορείς και συνδέσμους της οικονομικής ζωής της χώρας διοργάνωσαν διαλέξεις στα σχολεία για τους μαθητές και τις μαθήτριες, παρείχαν ενημερωτικό υλικό και ενθάρρυναν την ανάπτυξη δράσεων στα σχολεία, όπως: δημιουργία αφίσας από τους/τις μαθητές/μαθήτριες, δημιουργικά παιχνίδια, επισκέψεις σε χώρους οικονομικού ενδιαφέροντος κ.λπ. Έγιναν και άλλες δράσεις σε συνεργασία με την Κεντρική Τράπεζα και το Υπουργείο Οικονομικών για επιμόρφωση των καθηγητών/τριών.

Παράλληλα, το Υπουργείο εξετάζει την εισαγωγή μαθήματος ή θεματικών ενοτήτων χρηματοοικονομικής παιδείας στο Γυμνάσιο και το Λύκειο, καθώς ότι οι μεμονωμένες δράσεις χρηματοοικονομικής παιδείας δεν είναι από μόνες τους αποτελεσματικές και δεν θα φέρουν την αλλαγή που θα θέλαμε. Συγκεκριμένα η εισαγωγή ενός δομημένου μαθήματος χρηματοοικονομικής παιδείας που θα περιλαμβάνει έννοιες όπως: αξία του χρήματος, προσωπική οικονομική διαχείριση, αποταμίευση, δανεισμός, επένδυση, ασφάλειες, συνταξιοδότηση και ψηφιακή χρηματοοικονομική ενσωμάτωση θα ενίσχυε καθοριστικά την όλη προσπάθεια, θα βοηθήσει τη διαμόρφωση κουλτούρας των παιδιών ως ενεργών πολιτών

Αυτό φαίνεται να ενισχύεται και από το γεγονός ότι σε πρόσφατη έρευνα που έγινε σε φοιτητές στην Κύπρο, οι φοιτητές που στο Λύκειο διδάχθηκαν οικονομικά μαθήματα βρίσκονται σε υψηλότερο επίπεδο χρηματοοικονομικού αλφαριθμητισμού από τους υπόλοιπους φοιτητές που δεν διδάχθηκαν οικονομικά στο Λύκειο. Σημειώνεται ότι στα οικονομικά μαθήματα στο Λύκειο αναφέρονται αρκετές έννοιες που περιλαμβάνονται στη χρηματοοικονομική παιδεία αλλά δεν καλύπτονται όλα τα θέματα, ενώ δεν διδάσκονται σε όλους τους μαθητές και τις μαθήτριες.

Η χρηματοοικονομική παιδεία είναι εξαιρετικά χρήσιμη και αναγκαία. Η απόκτηση δεξιοτήτων για τη διαχείριση των προσωπικών μας οικονομικών αποτελεί πλέον απαραίτητη προϋπόθεση, για να μπορούμε να ανταποκριθούμε αποτελεσματικά στο σύγχρονο οικονομικό περιβάλλον που ζούμε. Ως εκ τούτου, το Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας επεξεργάζεται όλα τα δεδομένα και προβαίνει σε σχεδιασμούς, στη βάση και της Εθνικής Στρατηγικής για την προώθηση του Χρηματοοικονομικού Αλφαριθμητισμού και της Χρηματοοικονομικής Παιδείας, με στόχο την ενίσχυση της χρηματοοικονομικής εκπαίδευσης στα σχολεία μας.

Δρ Αθηνά Μιχαηλίδου

Υπουργός Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας